NORAKSTS
Lieta Nr.A42793709
A00576-11/22

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2011.gada 28.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Lauma Paegļkalna

piedaloties pieteicējas – biedrības „Latvijas Nedzirdīgo savienība" pārstāvei *K.P.* un atbildētājas – Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvim *A.V.*,

atklātā tiesa sēdē izskatīja administratīvo lietu biedrības „Latvijas Nedzirdīgo savienība" pieteikumā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu,

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 15.aprīlī biedrība „Latvijas Nedzirdīgo savienība" (turpmāk – pieteicēja) vērsās Rīgas domē ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu, kas nodarīti ar Rīgas domes un Rīgas pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas (turpmāk – Komisija) prettiesisku rīcību (bezdarbību), neveicot savlaicīgu nedzīvojamo telpu */adrese/* (turpmāk – Nedzīvojamās telpas), privatizācijas procesu.

Nesaņemot atbildi uz savu iesniegumu, pieteicēja 2009.gada 20.maijā iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā ar lūgumu uzlikt Rīgas domei par pienākumu izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu par zaudējumu atlīdzināšanu. 2011.gada 7.jūnijā pieteicēja tiesā iesniedza pieteikuma grozījumus un papildinājumus.

Pieteikumā un tā papildinājumos norādīti šādi apsvērumi.

[1.1] Pieteicēja iesniegumu par neapdzīvojamo telpu privatizāciju iesniedza jau 2000.gada 10.oktobrī, taču objekts tika privatizēts, noslēdzot attiecīgu pirkuma līgumu, tikai 2009.gada 5.janvārī – tātad vairāk nekā astoņus gadus pēc pieteicējas iesnieguma.

[1.2] Tas, ka Rīgas dome privatizācijas procesā ir rīkojusies prettiesiski un tas, ka par privatizācijas pieteikuma iesniegšanas brīdi ir atzīstams 2000.gada 10.oktobris, ir konstatēts ar spēkā stājušos Administratīvās apgabaltiesas spriedumu lietā Nr.A42495706.

Tātad pieteicēja ir tiesīga aprēķināt un pieprasīt no Rīgas domes kopš 2000.gada 10.oktobra līdz 2009.gada 5.janvārim nodarītos zaudējumus.

[1.3] Pieteicējai ir nodarīti zaudējumi no pirkuma līguma noslēgšanai nepieciešamo privatizācijas sertifikātu iegādes vērtības starpības 2001. un 2008.gadā.

No likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 40.panta pirmās daļas un 45.panta ceturtās daļas izriet, ka Komisijai līdz 2000.gada 10.novembrim bija jāpieņem lēmums par pirkuma līguma noslēgšanu ar pieteicēju. Savukārt pieteicējai līdz 2000.gada 10.decembrim bija jāveic samaksa par privatizēto objektu.

Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 14.novembra lēmumu Nr.604 Nedzīvojamo telpu */adrese/* (identifikācijas Nr.603) ar platību 62,80 m^2 kopējā pirkuma maksa ir Ls 24085,99, latos veicamais maksājums ir Ls 12043, privatizācijas sertifikātos – 430,11 sertifikāti.

Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 14.novembra lēmumu Nr.605 Nedzīvojamo telpu */adrese/* (identifikācijas Nr.604) ar platību 200,50 m^2 kopējā pirkuma maksa ir Ls 68040,62, latos veicamais maksājums ir Ls 34 020,31, privatizācijas sertifikātos – 1215,01 sertifikāti.

Ņemot vērā pieteicējas vēlmi privatizēt nomātos objektus, tā nekavējoties, proti, 2000.gada 13.novembrī bija tiesīga un būtu veikusi nepieciešamo privatizācijas sertifikātu iegādi. Tā kā 2000.gada 13.novembrī sertifikātu vidējā pārdošanas cena bija Ls 1,45, tad pieteicēja 1645,12 privatizācijas sertifikātu iegādei būtu iztērējusi Ls 2385,42.

Pieteicēja 2008.gada 22.decembrī iegādājās nepieciešamo privatizācijas sertifikātu daudzumu par cenu Ls 18,80, tādējādi kopumā iztērējot Ls 30928,26.

Starpība starp 1645,12 privatizācijas sertifikātu pārdošanas cenu ir Ls 28542,84.

[1.4] Zaudējumi no samaksātās nomas maksas un ar tiesas spriedumu piedzītās nomas maksas.

Ja Komisija būtu rīkojusies tiesiski, pieteicējai nebūtu bijusi nepieciešamība no 2001.gada janvāra veikt nomas maksājumus par Nedzīvojamām telpām. Rīgas Centra rajona izpilddirekcijai samaksātās nomas maksas apmērs par šīm telpām periodā no 2001.gada 1.janvāra līdz 2006.gada 19.oktobrim ir Ls 13680,08; tai skaitā pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk – PVN) Ls 2086,88.

Turklāt ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2008.gada 25.novembra spriedumu no pieteicējas nospriests piedzīt nomas maksas parādu Ls 2762,28, nokavējuma procentus Ls 2383,98 un tiesas izdevumus Ls 252,34. Ja pieteicēja savlaicīgi būtu privatizējusi telpas, šāds strīds un no tā izrietošie izdevumi nebūtu radušies.

Kopā samaksātā nomas maksa, nokavējuma procenti un tiesas izdevumi veido izdevumus Ls 19078,68, tai skaitā PVN Ls 2086,88.

[1.5] Neiegūtā peļņa no nesaņemtās nomas maksas.

Lai veiktu statūtos noteiktos uzdevumus, pieteicēja veic dažāda veida komercdarbību. Pieteicējai pieder vairāk kā 20 nekustamie īpašumi, kuru iznomāšana ir biedrības galvenais ienākumu avots. Tieši šī apsvēruma dēļ – gūt ienākumus no Nedzīvojamām telpām pieteicēja tik neatlaidīgi aizstāvēja savas tiesības privatizēt šo objektu.

2001.gadā, ņemot vērā ekonomisko situāciju un pieteicējas saimnieciskajā darbībā pieņemto praksi, privatizētās telpas pieteicēja būtu iznomājusi uz ilgstošu laika periodu ar sākotnējo nomas maksu atbilstoši tirgus likmei un nomas maksas pārskatīšanu ik pēc 2 gadiem atbilstoši vidējai nomas tirgus cenai līdzvērtīgām telpām.

Laika posmā no 2001.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim pieteicēja no nomas maksas par Nedzīvojamām telpām būtu guvusi ienākumus Ls 157240,20 (ar PVN – Ls 185543,43).

Ar nomas maksas pārskatīšanu ik pēc diviem gadiem pieteicēja būtu guvusi ienākumus Ls 152877,60 (ar PVN – Ls 180395,56).

2001.gada 19.oktobra nomas līgums starp pieteicēju un Rīgas Centra rajona izpilddirekciju paredzēja, ka pieteicējai atļauta apakšnoma. Kopā pieteicējas saņemtie apakšnomas maksājumi par Nedzīvojamām telpām ir Ls 17133,95, kas jāatņem no neiegūtās peļņas no nomas maksas.

Tādējādi negūtās peļņas apmērs ir Ls 163261,61 (tostarp PVN Ls 24904,31).

[1.6] Zaudējumi no izdevumiem par juridisko palīdzību.

Lai tiesas ceļā panāktu savu tiesību uz objekta privatizāciju realizāciju, pieteicēja 2006.gada 19.aprīlī noslēdza līgumu par juridiskās palīdzības sniegšanu ar zvērinātu advokātu A.Markusu. Advokāta darba samaksa noteikta Ls 500. Panākot pieteicējai labvēlīgu tiesas nolēmumu apelācijas instances tiesas līmenī, pieteicējai jāveic avansa maksājums Ls 6250 apmērā, kas ieskaitāms samaksā 10% no privatizēto

telpu novērtējuma summas. Novērtējuma summa ir Ls 256100. 10% no tās ir Ls 25610 + Ls 500 = Ls 26110.

Kopējā zaudējumu summa, ko Rīgas dome un tās pakļautībā esošā Komisija ar savu bezdarbību ir nodarījusi pieteicējai, ir Ls 191804,45 (tostarp PVN 24 904,31).

[2] 2009.gada 29.jūlijā Rīgas dome izskatīja pieteicējas iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu un pieņēma lēmumu Nr.43 (prot.Nr.4, 37§) „Par biedrības „Latvijas Nedzirdīgo savienība" 15.04.2009. iesnieguma par zaudējumu atlīdzinājumu noraidīšanu", ar kuru noraidīja pieteicējas iesniegumu. Šis lēmums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicēja nevar pierādīt vienlaicīgi pastāvošus visus četrus priekšnoteikumus zaudējumu atlīdzībai. Pat tad, ja ir notikusi prettiesiska rīcība, tas nenozīmē, ka persona ir vainojama notikušajā. Var pastāvēt ārēji apstākļi, kurus kas objektīvi rīkojas prettiesiski, var nezināt, un tādējādi uzskata, ka rīkojas tiesiski. Personas vaina ir atkarīga no tās gribas un ir apzināti vadīta darbība, lai panāktu prettiesisku rezultātu. Konkrētajā gadījumā Komisija nemaz nedrīkstēja rīkoties citādi, jo likums nepieļauj administratīvās ēkas privatizāciju.

[2.2] Pieteicēja savus argumentus balsta uz varbūtībām. Turklāt tie ir nepamatoti un savstarpēji pretrunīgi.

Privatizācijas sertifikātu tirgus cenas palielinājumu nevar atzīt par zaudējumiem Civillikuma 1770.panta izpratnē, jo sertifikātu nominālvērtība nav mainījusies.

Pieteicēja vienlaicīgi var būt tikai vienā statusā – nomnieka vai īpašnieka, kas tiesīgs savu īpašumu iznomāt, statusā. Pieteicēja prasa zaudējumu atlīdzību par abām pozīcijām.

Pieteicēja nevar nodarboties ar peļņas gūšanu. Tā būtu nelikumīga biedrības saimnieciskā darbība. Šāds prasījums ir pretrunā gan ar biedrības statūtiem, gan pašas pieteicējas paustajiem argumentiem pirmstiesas sarakstē un tiesvedības laikā.

[2.3] No Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtās daļas izriet, ka prioritārais atlīdzinājuma veids ir tieši stāvokļa atjaunošana, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas. Konkrētajā gadījumā Komisija ar pieteicēju noslēdza divus pirkuma līgumus par neapdzīvojamām telpām.

[2.4] Zaudējumu no objekta novērtējumu starpības aprēķins nav tiesiski pamatos, jo nebalstās uz attiecīgi sertificētu nekustamā īpašuma vērtētāju sniegtiem atzinumiem.

[2.5] Pēc būtības valsts nodeva ir vienīgie pieteicējam Administratīvā procesa likumā noteiktie tiesāšanās izdevumi. Nav paredzēta atlīdzība par juridiskiem pakalpojumiem, jo administratīvajā procesā darbojas objektīvās izmeklēšanas princips, kas nodrošina personas tiesību aizsardzību tiesā.

Turklāt sarežģītās lietās atlīdzība par juridisko palīdzību tiek izmaksāta fiziskās, bet ne juridiskās personas pārstāvim.

[3] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve uzturēja pieteikumā un tā papildinājumos ietverto prasījumu.

[4] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis pieteicējas prasījumu neatzina, pamatojoties uz 2009.gada 29.jūlija lēmumā norādītajiem apsvērumiem. Papildus norādīja, ka pieteicējai nebija šķēršļu 2000.gadā iegādāties sertifikātus, kā arī pieteicēja pati nav aktīvi darbojusies, lai novērstu zaudējumus.

Motīvu daļa

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu persona administratīvajā procesā var prasīt atlīdzinājumu par zaudējumiem vai kaitējumu, kas nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tā kā prasījums par atlīdzinājumu ir pakārtots pamatprasījumam, tiesai, lemjot par atlīdzinājumu, primāri jākonstatē, ka attiecībā uz personu ir pieļauts nepamatots personas tiesību aizskārums, kas nodarīts ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Pieteicējas tiesību aizskārums ir nodibināts ar spēkā stājušos tiesas spriedumu *(sk. Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 3.jūnija spriedumu lietā Nr.A42495706)*, atzīstot Rīgas domes rīcību, ilgstoši nenododot privatizācijai pieteicējai tās nomātās neapdzīvojamās telpas */adrese/* (turpmāk – Nedzīvojamās telpas), par prettiesisku.

Administratīvā procesa likuma 93.panta trešā daļa pieļauj privātpersonai prasīt atlīdzinājumu vienlaicīgi ar administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu, vai arī pēc tam, kad ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības (ir stājies spēkā augstākas iestādes lēmums, un tas nav pārsūdzēts, ir stājies spēkā tiesas spriedums vai arī tiesvedība lietā ir izbeigta, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 7.punktu).

Tātad, ja persona ir apstrīdējusi un pēc tam secīgi pārsūdzējusi administratīvo aktu (tostarp iestādes rīcību, neizdodot administratīvo aktu) un tas ir atzīts par prettiesisku, tādā gadījumā privātpersona (arī ja atlīdzinājuma prasījums nav bijis vienlaicīgi pieteikts) var prasīt atlīdzinājumu pēc šādas lietas izskatīšanas pabeigšanas.

Tā kā ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir konstatēts atbildētājas rīcības prettiesiskums, savlaicīgi nenododot privatizācijai Nedzīvojamās telpas, pieteicējai bija tiesības vērsties ar prasījumu atlīdzināt tai nodarītos mantiskos zaudējumus.

[6] Administratīvā procesa likuma 97.pants noteic, ka, nosakot mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus, ja likumā nav noteikts citādi.

2005.gada 1.jūlijā stājās spēkā Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Atlīdzināšanas likums).

Tā kā pieteicējas aizskārums tika izbeigts ar pieteicēju interesējošo telpu nodošanu privatizācijai pieteicējai 2008.gada 14.novembrī, izskatot atlīdzinājuma prasījumu, ir piemērojamas Administratīvā procesa likuma un Atlīdzināšanas likuma normas. Savukārt, ja šie normatīvie akti nesniedz pietiekošu regulējumu, izmantojami civiltiesību principi.

[7] Atlīdzināšanas likuma 17.pantā noteikts, ka privātpersona iesniedz iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu gada laikā no dienas, kad tā uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par zaudējumu, bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no iestādes prettiesiskā administratīvā akta spēkā stāšanās vai prettiesiskas faktiskās rīcības veikšanas dienas.

Tātad šī tiesību norma paredz atlīdzinājuma prasījuma pieteikšanas noilgumu, nosakot termiņu, kura laikā personai ir tiesības prasīt zaudējuma atlīdzinājumu, kas ir viens gads kopš brīža, kad persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par zaudējumu. Tostarp paredzot laika nogriezni, ar kura izbeigšanos personas tiesības prasīt zaudējuma atlīdzinājumu izbeidzas, proti, ne vēlāk kā piecu gadu laikā kopš dienas, kad stājies spēkā iestādes prettiesiskais administratīvais akts vai veikta prettiesiskā faktiskā rīcība.

Noskaidrojot, vai persona ir savlaicīgi pieprasījusi zaudējuma atlīdzinājumu, ir jāpārbauda, vai tikuši ievēroti abi minētie termiņi, kuri nav atjaunojami. Turklāt piecu gadu termiņš jāievēro neatkarīgi no tā, kad persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par zaudējumu.

Tātad atskaites punkts zaudējuma atlīdzinājuma pieprasīšanas viena gada termiņam bija brīdis, kad pieteicēja uzzināja par zaudējumu. Tā kā pieteicējas prasījums atlīdzināt mantiskos zaudējumus ietver vairākas atšķirīgas zaudējumu pozīcijas, tiesas ieskatā arī brīdis, kad pieteicēja uzzināja par katra konkrētā zaudējuma esību ir atšķirīgs.

Attiecībā uz zaudējumiem, kas radušies iegādājoties privatizācijas sertifikātus, tas bija brīdis, kad pieteicēja veica maksājumus par privatizācijas sertifikātiem (tātad 2008.gada 22.decembris). Savukārt par zaudējumiem, kas radušies no atbildētājai

samaksātās (tostarp ar tiesas spriedumu piedzītās) nomas maksas un neiegūtās peļņas, kā arī no izdevumiem par juridisko palīdzību, pieteicēja uzzināja 2008.gada 3.jūnijā sprieduma pasludināšanas brīdī. Tajā brīdī pieteicēja uzzināja, ka atbildētājas rīcība, nenododot privatizācijai pieteicēju interesējošās Nedzīvojamās telpas, ir bijusi prettiesiska. Tostarp uzzināja par faktu, ka nomas līguma spēkā esība vai neesība pēc tam, kad pieteicēja bija iesniegusi privatizācijas ierosinājumu, vairs neietekmēja pieteicējas tiesības uz privatizāciju.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka pieteicēja, 2009.gada 15.aprīlī vēršoties ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu Rīgas domē *(lietas I sējuma 57.-63.lapa),* nav nokavējusi likumā noteikto termiņu prasījuma par zaudējumu atlīdzināšanu iesniegšanai.

[8] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 6.pantu tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Minētā likuma 7.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Turklāt atbilstoši panta otrajai daļai, aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta. Savukārt Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā ir noteikts, ka mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Savukārt saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 11.panta pirmo daļu mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem.

Kā izriet no Atlīdzināšanas likuma 13.panta pirmās daļas, nosakot atbilstīgu zaudējuma atlīdzinājuma apmēru, ņem vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, kā arī cietušā rīcību.

No minētā tiesiskā regulējuma secināms, ka mantiskais zaudējums, kas radies iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ, ir atlīdzināms, ja starp iestādes prettiesisku rīcību un nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – minētā rīcība rada šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir bijis galvenais radīto seku faktors. Nosakot zaudējumu apmēru, jāņem vērā ne tikai iestādes, bet arī cietušā rīcība.

[9] Pieteicēja tiesai iesniegtajā pieteikumā ir norādījusi, ka pieteicējai nodarīto mantisko zaudējumu veido vairāku zaudējumu kopums, proti, zaudējumi, kas pieteicējai radušies no:

1) pirkuma līguma noslēgšanai nepieciešamo privatizācijas sertifikātu iegādes vērtības starpības 2001. un 2008.gadā;
2) atbildētājai samaksātās (tostarp ar tiesas spriedumu piedzītās) nomas maksas;
3) neiegūtās peļņas – neiegūtās nomas maksas par privatizēto telpu nodošanu nomā;
4) izdevumiem par juridisko palīdzību.

Tiesa izskatāmajā lietā vērtēs pieteicējas tiesības uz atlīdzinājuma – mantiskā zaudējuma Ls 191804,45 apmērā saņemšanu, pārbaudot katras atlīdzinājuma kopsummu

veidojošās atsevišķās pozīcijas piešķiršanai nepieciešamo priekšnosacījumu pastāvēšanu, proti, zaudējumu esību un cēlonisko sakaru.

[10] Pieteicējas ieskatā viņai nodarīti zaudējumi no pirkuma līguma noslēgšanai nepieciešamo privatizācijas sertifikātu iegādes vērtības starpības 2000. un 2008.gadā. Pieteicējas ieskatā starpība starp sertifikātu iegādes vērtību norādītajos periodos veido Ls 28542,84, kas pieteicējas ieskatā uzskatāmi par tiešajiem zaudējumiem, ko atbildētāja nodarījusi, prettiesiski novilcinot privatizācijas procesu.

[11] No lietā esošajiem materiāliem secināms, ka pieteicēja par Nedzīvojamo telpu privatizāciju maksāja sertifikātos 50 procentu apmērā no privatizācijas objekta vērtības *(lietas I sējuma 73. un 74.lapa)*. Tāpat lietā nav strīda par to, ka pieteicēja par privatizētajām telpām ir samaksājusi 430,11 un 1215,01 sertifikātus *(lietas I sējuma 43. un 44.lapa)*.

Tiesai nav šaubu, ka pieteicējai kā juridiskai personai nebija privatizācijas sertifikātu (lietā nav materiālu, kas pierādītu pretējo), līdz ar to kopsummā pieteicējai bija nepieciešams iegādāties 1646 sertifikātus.

2008.gada 19.decembrī pieteicēja bankā iesniegusi vērtspapīru pirkšanas/pārdošanas rīkojumu, kurā norādītā privatizācijas sertifikātu cena ir Ls 19 par vienu privatizācijas sertifikātu *(lietas II sējuma 69.lapa)*. Faktiski pieteicēja vērtspapīrus iegādājās par Ls 18,80 par vienu privatizācijas sertifikātu, kas secināms no lietas materiālos esošā pieteicējas konta pārskata, kopsummā samaksājot Ls 30928,26 *(lietas II sējuma 70.lapa)*.

[12] Atbilstoši likuma „Par privatizācijas sertifikātiem" 1.panta 1.punktam un likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 5.pantam privatizācijas sertifikāts ir valsts piešķirts dematerializēts vērtspapīrs, kuru var tikai vienreiz izlietot kā maksāšanas līdzekli par privatizējamo valsts vai pašvaldību īpašumu.

Viena sertifikāta nominālvērtība saskaņā ar minētā likuma 3.panta pirmo daļu atbilst dzīvokļa kopplatības 0,5 kvadrātmetru celtniecības vidējai izmaksai naudā sērijveidā celtajos dzīvojamos namos. Sertifikāta nominālvērtību naudā nosaka Ministru kabinets (3.panta otrā daļa).

Ar Ministru kabineta 1995.gada 11.jūlija noteikumu Nr.198 „Likuma "Par privatizācijas sertifikātiem" izpildes noteikumi" 2.punktu viena privatizācijas sertifikāta nominālvērtība ir noteikta 28 latu apmērā.

Privatizācijas sertifikātu nominālvērtība tika noteikta, lai aprēķinātu privatizācijas sertifikātos maksājamo privatizācijas objekta pirkuma maksas proporciju. Taču privatizācijas sertifikātu nominālvērtība nav cena, par kādu privatizācijas sertifikāts ir iegādājams brīvajā tirgū. Privatizācijas sertifikāta kā jebkura vērtspapīra cena ir atkarīga no tirgū veikto darījumu intensitātes, tā vērtību ietekmē pieprasījuma un piedāvājuma pieaugumi un kritumi.

Pieteicēja nelūdz atlīdzināt privatizācijas sertifikāta vērtību, bet lūdz atlīdzināt tās tiešos izdevumus, kas tai radušies starp reālo privatizācijas sertifikātu iegādes cenu un vērtību, par kādu pieteicēju būtu iegādājusies privatizācijas sertifikātus, ja privatizācijas process būtu noritējis savlaicīgi un pieteicējas tiesības nebūtu prettiesiski aizskartas.

Turklāt tiesa noraida kā nepamatotu atbildētāja argumentu par to, ka pieteicēja varēja iegādāties sertifikātus jau 2000.gadā. Tiesas ieskatā šāds apgalvojums neiztur kritiku, jo, pirmkārt, pieteicēja nevarēja zināt, ka pieteicēja varēs īstenot savas tiesības uz Nedzīvojamo telpu privatizāciju. Otrkārt, pieteicējai nebija zināma privatizācijas objekta vērtība un attiecīgi privatizācijas vajadzībām nepieciešamo privatizācijas sertifikātu skaits. Pieteicēja nav fiziska persona, kurai ir valsts piešķirti privatizācijas sertifikāti. Tādējādi pieteicējai bija nepieciešams iegādāties sertifikātus brīvā tirgū, atbilstoši tobrīd spēkā esošajām privatizācijas sertifikātu cenām.

Tostarp minēto apsvērumu dēļ tiesa arī konstatē tiešu cēloņsakarību starp iestādes prettiesisko rīcību, savlaicīgi (2000.gada nogalē) nenododot privatizācijai Nedzīvojamās telpas, un pieteicējas izdevumiem par privatizācijas sertifikātu iegādi 2008.gada nogalē.

[13] Pieteicēja uzskata, ka atbildētājai likumā noteiktajā kārtībā lēmums par pirkuma līguma noslēgšanu ar pieteicēju bija jāpieņem 2000.gada 10.novembrī. Tādēļ pieteicēja kā atskaites punktu sertifikātu vērtības aprēķināšanai ir noteikusi 2000.gada 13.novembri, jo tā bija nākamā darba diena.

Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" (redakcijā, kas bija spēkā, atbildētāja pieņēma lēmumu par dzīvojamo māju privatizācijas uzsākšanu) 18.panta pirmā daļa noteica, ka ikvienu neapdzīvojamo telpu, par kuras lietošanu noslēgts neapdzīvojamās telpas nomas līgums (turpmāk — iznomātā neapdzīvojamā telpa), piedāvā privatizēt šīs telpas nomniekam.

Minētā likuma 40.panta pirmā daļa noteica privatizācijas komisijai pienākumu ne vēlāk kā mēneša laikā no dienas, kad saņemts šā likuma 29.panta pirmajā daļā minētās personas iesniegtais privatizācijas pieteikums, pieņemt lēmumu par pirkuma līguma slēgšanu ar šo personu.

Savukārt šī likuma 29.panta pirmās daļas 3.punkts paredzēja privatizācijas komisijai ne vēlāk kā mēneša laikā pēc lēmuma par dzīvojamās mājas privatizācijas uzsākšanu pieņemšanas piedāvāt pirkt privatizācijas objektu, nosūtot par to paziņojumu, iznomātās neapdzīvojamās telpas nomniekam, piedāvājot viņam privatizēt viņa nomāto neapdzīvojamo telpu (l8.panta pirmā daļa, 24.pants).

Lietā nav strīda par faktu (kas tostarp nodibināts ar spēkā stājušos spriedumu administratīvajā lietā Nr.A42495706), ka ēka, kurā atrodas Nedzīvojamās telpas, ar Rīgas domes 2000.gada 13.jūnija lēmumu tika nodots plānveida privatizācijai.

Tāpat lietā nav strīda par faktu (kas arī nodibināts ar spēkā stājušos spriedumu minētajā lietā), ka pieteicēja 2000.gada 10.oktobrī pirmo reizi vērsās ar privatizācijas ierosinājumu Rīgas domē.

Tātad atbildētājai ne vēlāk kā līdz 2000.gada 10.novembrim (mēneša laikā no pieteicējas privatizācijas ierosinājuma saņemšanas dienas) bija jāpieņem lēmums par pirkuma līguma slēgšanu ar pieteicēju.

Saskaņā ar Ministru kabineta 1995.gada 13.jūnija noteikumu nr. 154 „Administratīvo aktu procesa noteikumi" *(zaudējuši spēku 2004.gada 1.februārī)* 68.punktu, ja vispārējā tiesību normā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi, administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas adresātam kļūst zināms. Veids, kādā tas adresātam tiek darīts zināms (rakstveidā, mutvārdos vai citādi), neietekmē tā stāšanos spēkā.

Atbilstoši minēto noteikumu 69.punktam, ja rakstveidā izdotais administratīvais akts nosūtīts ierakstītā vēstulē pa pastu, tiek uzskatīts, ka adresātam tas ir kļuvis zināms septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā. Ja rodas domstarpības, iestādei jāpierāda, kad tas ir nodots pastā. Ja adresāts apgalvo, ka viņš pastā nodoto administratīvo aktu nav saņēmis, viņam tas jāpierāda.

Lēmums par pirkuma slēgšanu ar pieteicēju ir administratīvs akts, kas stājas spēkā tā paziņošanas brīdī. Atbilstoši minētajam tiesiskajam regulējumam tiek prezumēts, ka administratīvais akts kļūst zināms, tātad stājas spēkā, septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā.

Tiesai vairs nav iespējams konstatēt konkrētu dienu, kurā pieteicēja būtu uzzinājusi par lēmuma par pirkuma līguma slēgšanu ar pieteicēju, ja tāds būtu bijis pieņemts tiesību normās noteiktajā termiņā. Tādēļ tiesa neatzīst par pamatotu noteikt konkrētu dienu – 2000.gada 13.novembri kā atskaites punktu privatizācijas sertifikātu vērtības noteikšanai.

Saskaņā ar likuma „Par privatizācijas sertifikātiem" pārejas noteikumu 1.punktu sertifikātu tirgus cena ir starpniecības uzņēmumu rīkotajās izsolēs un biržā noslēgto pirkuma līgumu vidējā cena pēdējo 10 dienu laikā. Šo cenu laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" publicē Ekonomikas ministrija.

Tātad sertifikāta tirgus cenas noteikšanai tiek ņemti vērā darījumi par pēdējām desmit dienām. Tādēļ tiesa, lai noteiktu vērtību par kādu pieteicēja būtu iegādājusies privatizācijas sertifikātus, ja atbildētāja nebūtu pieļāvusi prettiesisku privatizācijas procesa novilcināšanu, kā atskaites periodu ņem vērā laika posmu no 2000.gada 13.novembra līdz 24.novembrim – nākamo desmit dienu periodu pēc 2000.gada 10.novembra, kad atbildētājai bija jāpieņem lēmums par pirkuma līguma slēgšanu ar pieteicēju. Tiesas ieskatā tas ir laika posms, kurā pieteicēja, izrādot pietiekamu aktivitāti un interesi, objektīvi varēja uzzināt par tai tiesiskas sekas radošo lēmumu privatizācijas procesā un iegādāties tai nepieciešamos privatizācijas sertifikātus.

Privatizācijas sertifikātu tirgū veiktie darījumi, tostarp vidējās privatizācijas sertifikātu vērtības tika publicētas laikrakstā „Latvijas Vēstnesis". Pārbaudot privatizācijas sertifikātu tirgū veiktos darījumu apjomus un vidējās cenas privatizācijas sertifikātiem secināms, ka 2000.gada 24.novembrī fiksētā vidējā cena pēdējās desmit dienās bija Ls 1,493 par vienu privatizācijas sertifikātu.

Tādējādi pieteicēja būtu iegādājusies 1646 privatizācijas sertifikātus par Ls 2457,48.

Attiecīgi starpība starp reālajiem pieteicējas izdevumiem (Ls 30928,26) par privatizācijas sertifikātu iegādi un pieteicējas izdevumiem (Ls 2457,48), ja nebūtu pieļauts nepamatots privatizācijas procesa novilcinājums, ir Ls 28470,78. Šī starpība ir atzīstama par pieteicējas zaudējumiem, kas ir tiešā cēloņsakarā ar nesavlaicīgi īstenotu Nedzīvojamo telpu privatizācijas procesu.

[14] Tāpat pieteicējas ieskatā pieteicējai nodarīti zaudējumi no pieteicējas samaksātās un ar tiesas spriedumu piedzītās nomas maksas kopsummā Ls 19078,68.

Pieteicējai atlīdzināmi zaudējumi par samaksātajām telpu nomas maksām Ls 13680,08 apmērā, kā arī piedzītais nomas maksas parāds Ls 2762,28, nokavējuma procenti Ls 2383,98 un tiesas izdevumi Ls 252,34, kopsummā Ls 5398,60.

Pieteicēja 2000.gada 15.decembrī noslēgusi Nedzīvojamo telpu nomas līgumu Nr.152 ar Rīgas Centra rajona izpilddirekciju par Nedzīvojamo telpu (62,80 kv.m un 197,90 kv.m platībā) nomu. Atbilstoši līguma 1.4.apakšpunktam nomas līgums tika noslēgts uz laiku līdz 2001.gada 21.decembrim. Saskaņā ar noslēgtā nomas līguma 2.1.apakšpunktu pieteicēja par telpu nomu maksāja Ls 234,63 (bez PVN) ceturksnī *(lietas I sējuma 110.-114.lapa).*

2001.gada 19.oktobrī starp pieteicēju un Rīgas Centra rajona izpilddirekciju tika noslēgts jauns Nedzīvojamo telpu nomas līgums Nr.183 par Nedzīvojamo telpu nomu (ar grozījumiem 2004.gada 6.septembrī). Atbilstoši šī līguma 1.4.apakšpunktam nomas līgums tika noslēgts uz laiku līdz 2006.gada 19.oktobrim. Saskaņā ar noslēgtā nomas līguma 2.1.apakšpunktu pieteicēja par telpu nomu maksāja Ls 234,63 (bez PVN) ceturksnī *(lietas I sējuma 115.-121.lapa un II sējuma 236.lapa).*

No lietas materiāliem *(lietas III sējuma 200.-202.lapa)* izriet, ka pieteicēja sākotnēji par nomātajām telpām Rīgas domei maksāja Ls 0,30 (bez PVN) par kvadrātmetru mēnesī. Nomas maksas apmērs tika palielināts sākot ar 2003.gada novembri, kad tika noteikta nomas maksa viena lata (bez PVN) apmērā par kvadrātmetru mēnesī par telpām 62,80 kv.m platībā un Ls 0,50 (bez PVN) apmērā par kvadrātmetru mēnesī par telpām 197,90 kv.m platībā.

Šāds nomas maksas apmērs saglabājās līdz 2005.gada 8.jūlijam, kad tika noslēgts jauns Nedzīvojamo telpu nomas līgums Nr.183, saskaņā ar kuru pieteicēja turpmāk nomāja daļu Nedzīvojamo telpu, kas atrodas 1.stāvā 62,80 kv.m platībā. Nomas

maksa tika noteikta Ls 8,20 par kvadrātmetru (bez PVN) mēnesī, kopsummā Ls 607,65 (ieskaitot PVN) mēnesī *(lietas II sējuma 230.-232.lapa)*.

No lietā esošajiem materiāliem secināms, ka pieteicēja par Nedzīvojamo telpu nomu laika posmā no 2001.gada 10.janvāra līdz 2006.gada 9.novembrim ir samaksājusi atbildētājai saskaņā ar tās izrakstītajiem rēķiniem Ls 13680,08 (tostarp PVN) *(lietas II sējuma 77.-184.lapa)*.

Turklāt saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010.gada 10.marta spriedumu atstāts negrozīts Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2008.gada spriedums lietā Nr.C28198006, ar kuru konstatēts, ka pieteicēja pilnībā nav izpildījusi nomas līgumā noteiktās saistības, jo no 2006.gada aprīļa nav maksājusi nomas maksu pilnā apmērā, sakarā ar ko 2006.gada 20.oktobrī, kad beidzies līguma termiņš, izveidojies nomas maksas parāds Ls 2762,28. Līdz ar to tiesa piedzinusi no pieteicējas par labu atbildētājai (Rīgas domei) nomas maksas parādu Ls 2762,28, nokavējuma procentus Ls 2383,98 un tiesas izdevumus Ls 252,34, kopā Ls 5398,60.

No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicēja tai ar spriedumu noteiktos maksājumus 2010.gada 18.maijā ir samaksājusi *(lietas II sējuma 185.lapa)*.

Līdz ar to tiesa vērtēs pieteicējas prasījuma pamatotību, pārbaudot katru ar nomas maksājumu izdevumiem saistīto prasījumu atsevišķi.

[15] Saskaņā ar Civillikuma 2112.pantu noma vai īre ir līgums, ar ko viena puse piešķir vai apsola otrai par zināmu nomas vai īres maksu kādas lietas lietošanu. Līgums, ar kuru piešķir vai apsola augļu nesējas lietas lietošanu augļu ievākšanai no tās, ir noma, bet ikviens cits lietošanas piešķīruma līgums – īre.

Civillikuma 2141.pants uzliek nomniekam par pienākumu samaksāt nomas maksu līgumā noteiktos termiņos, turklāt novilcinot maksājumus, nomniekam jāmaksā nokavējuma procenti.

Jāņem vērā, ka saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Tādēļ atbilstoši likuma 1588.pantam viena puse nevar atkāpties no līguma bez otras piekrišanas pat arī tad, ja pēdējā to neizpilda, un tādēļ, ka viņa to neizpilda.

Izņēmumus, kādos vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pieļaujama, paredz 1589.pants, proti, atkāpšanās ir iespējam tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

Attiecībā uz nomas līgumu Civillikuma 2170.pants piešķir katram līdzējam tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, ja ir radies pārmērīgs zaudējums, pie kam ir spēkā tie paši noteikumi, kas pirkuma līgumā. Vienlaikus jāņem vērā, ka atkāpšanās tiesība nozīmē tiesību prasīt līguma atcelšanu (nevis automātisku līguma izbeigšanu pēc vienas puses ieskata), pierādot zaudējumu esību.

Tātad nomas līgums ir viens no saistību veidiem – divpusējs līgums, ar kuru viena puse piešķir vai apsola kādas lietas lietošanu ar tiesībām gūt peļņu no tās lietošanas, savukārt otra puse apņemas par šīs lietas lietošanu samaksāt līgumā noteiktajā kārtībā. Turklāt vienas puses negodprātīga rīcība attiecībā pret jebkādu tās uzņemtu saistību izpildi neatbrīvo otru pusi no savu saistību pienācīgas izpildes.

[16] Pieteicēja citstarp prasa atlīdzināt tās izdevumus, kas radušies ar pieteicējas nokavēto nomas maksas izdevumu piedziņu ar spēkā stājušos tiesas spriedumu.

Tiesas ieskatā pieteicējas izdevumi, ko veido nokavējuma procenti Ls 2383,98 un tiesas izdevumi Ls 252,34, ir radušies pašas pieteicējas negodprātīgas rīcības rezultātā. Apstāklis, ka atbildētāja novilcināja Nedzīvojamo telpu privatizāciju, nebija pamats pieteicējai ar noslēgto nomas līgumu uzņemto saistību neizpildīšanai. Proti,

vienas personas prettiesiska rīcība, neatbrīvo otras personas pienākumu savas uzņemtās saistības izpildīt godprātīgi. Turklāt pārmērīgs pieteicējas zaudējums netika pierādīts.

Tādējādi tiesa nekonstatē cēloņsakarību starp atbildētājas prettiesisko rīcību, ilgstoši nenododot privatizācijai Nedzīvojamās telpas, un pieteicējas nespēju vai nevēlēšanos pildīt nomas līgumā noteikto pienākumu savlaicīgi samaksāt par nomātajām Nedzīvojamajām telpām. Tiesiskums ir nodrošināms citādā veidā, turklāt aizskāruma novēršanai ir radīts atlīdzinājuma institūts.

Ņemot vērā minēto, tiesa noraida pieteicējas prasījumu atlīdzināt izdevumus šajā daļā kopsummā Ls 2641,18.

[17] Likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 18.panta pirmā daļa noteic, ka ikvienu neapdzīvojamo telpu, par kuras lietošanu noslēgts neapdzīvojamās telpas nomas līgums, piedāvā privatizēt šīs telpas nomniekam.

Savukārt tiesību normas otrā daļa paredz nosacījumus, kādos neapdzīvojamās telpas nomnieks var privatizēt iznomāto neapdzīvojamo telpu, tostarp, ja privatizācijas pieteikuma iesniegšanas brīdī ir spēkā likumā noteiktajā kārtībā noslēgts attiecīgās neapdzīvojamās telpas nomas līgums un pilnībā nomaksāta neapdzīvojamās telpas nomas maksa un maksa par komunālajiem pakalpojumiem.

Interpretējot minēto tiesību normu, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) ir atzinis, ka šī norma nosaka priekšnoteikumus, lai neapdzīvojamās telpas nomnieks varētu tās privatizēt. Privatizācija ir pieļaujama, ja privatizācijas pieteikuma iesniegšanas brīdī ir spēkā likumā noteiktajā kārtībā noslēgts attiecīgās neapdzīvojamās telpas nomas līgums. Tas nozīmē, ja arī vēlāk līguma darbība jelkādu iemeslu dēļ būtu izbeigusies, piemēram, notecējis līguma termiņš, tas neietekmē nomnieka tiesības, kuras viņš ieguvis līguma darbības laikā. Ja nomnieks privatizācijas pieteikumu iesniedzis laikā, kad līgums ir spēkā, viņš nezaudē šīs tiesības iesniegt pieteikumu un pretendēt uz privatizāciju. Jebkurā gadījumā primārs ir jautājums par to, kurā brīdī līgums ir atzīts par spēkā neesošu vai arī tiek izbeigts *(sk. Senāta 2008.gada 18.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-151/2008 12.punktu).*

Administratīvā apgabaltiesa, vērtējot to, vai pieteicēja bija tiesīga privatizēt Nedzīvojamās telpas, kuras tika nomātas no pašvaldības, konstatēja, ka privatizācijas pieteikumu pieteicēja iesniedza laikā, kad bija spēkā esošs neapdzīvojamo telpu */adrese/*, nomas līgums.

Tādējādi faktiski pieteicējas pirmtiesības uz Nedzīvojamo telpu privatizāciju bija atkarīgas tikai no fakta, ka brīdī, kad pieteicēja vērsās ar privatizācijas ierosinājumu, telpu nomas līgums bija noslēgts. Tātad nomas līguma tālākā pastāvēšana privatizācijas tiesību izmantošanas sakarā nebija nozīmīga.

Tomēr, neatkarīgi no tā, ka minētā tiesību norma radīja nomniekam tiesisku paļāvību uz tiesisku un faktisku stabilitāti, proti, ka brīdī, kad tiks iesniegts pieteikums, netiks meklēti dažādi iemesli, lai radītu pamatu pieteikuma noraidījumam, ja vien persona ir nokārtojusi visas tai noteiktās saistības ar iznomātāju, tiesas ieskatā ir saprotama pieteicējas interese turpināt nomas attiecības ar atbildētāju par Nedzīvojamo telpu nomu. Pieteicēja konkrētajos faktiskajos apstākļos nevarēja būt pārliecināta, ka viņas tiesības uz privatizāciju tiks atzītas.

Tāpat tiesas ieskatā ir konstatējama cēloņsakarība starp pieteicējas saistībām nomāt Nedzīvojamās telpas, kas izrietēja no ilgstoši neīstenotā privatizācijas procesa, un pieteicējai radītajiem zaudējumiem par telpu nomu.

Tādējādi tiesa atzīst pieteicējas prasījumu atlīdzināt zaudējumus par telpu nomu Ls 16442,36 (tostarp nomas maksas parādu Ls 2762,28) apmērā par pamatotu.

[18] Pieteicējas ieskatā pieteicējai ir radušies zaudējumi arī no neiegūtās peļņas, proti, no neiegūtās nomas maksas Ls 163261,61 apmērā.

Pieteicēja nav iesniegusi tiesai pierādījumus par to, ka pieteicējai būtu noslēgts kāds nodomu protokols vai priekšlīgums ar kādu trešo personu, kas būtu ieinteresēta

ilgtermiņā no pieteicējas nomāt visas Nedzīvojamās telpas vai daļu no tām. Taču pieteicēja ir noteikusi varbūtējās nomas maksas apmērus pa gadiem, pamatojoties uz vērtētāju noteiktām ilgtermiņa nomas maksu likmēm *(lietas III sējuma 186.lapa)*.

Pieteicēja neiegūto peļņu rēķinājusi par periodu no 2001.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim. Pieteicēja sīkāk nav paskaidrojusi apsvērumus šāda atskaites perioda izvēlei.

Vienlaikus atzīstams, ka pieteicēja ir ņēmusi vērā pieteicējas pašas noslēgtos apakšnomas līgumus ar tās apakšnomniekiem un šo darījumu rezultātā saņemtos ienākumus, par kuriem samazināts prasījuma par negūto peļņu apmērs.

[19] Tiesa noraida kā nepamatotu atbildētāja apgalvojumu, ka pieteicēja nedrīkstēja nodarboties ar komercdarbību un peļņas gūšanu.

Pieteicēja atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likuma 7.pantam ir tiesīga papilddarbības veidā veikt saimniecisko darbību, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu, kā arī veikt citu saimniecisko darbību, lai sasniegtu biedrības un nodibinājuma mērķus. Taču pieteicēja ienākumus drīkst izmantot vienīgi statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai. Peļņu, kas gūta no biedrības veiktās saimnieciskās darbības, nedrīkst sadalīt starp biedrības biedriem.

[20] Tiesa no lietas materiāliem konstatē, ka pieteicēja laikā, kad pati nomāja Nedzīvojamās telpas no atbildētājas (tātad nebija tās vēl ieguvusi īpašumā), bija nodevusi tās apakšnomā trešajām personām.

2001.gada 1.novembrī pieteicēja bija noslēgusi Nedzīvojamo telpu apakšnomas līgumu Nr.1 ar SIA „Santa un brālis" par Nedzīvojamo telpu daļu 62,80 kv.m apmērā apakšnomu uz laiku līdz 2006.gada 19.oktobrim. Pieteicēja bija iznomājusi visas tai nomā nodotās telpas, kas atradās ēkas 1.stāvā. Nomas maksa par pirmā stāva telpām tika noteikta Ls 1,18 par vienu kvadrātmetru, kopsummā Ls 74,10 (ieskaitot PVN) mēnesī *(lietas I sējuma 122.-126.lapa)*.

Ar 2002.gada 21.jūliju SIA „Santa un brālis" ir atteikusies no apakšnomā nodoto Nedzīvojamo telpu 62,80 kv.m platībā turpmākās lietošanas *(lietas I sējuma 127.lapa)*.

2002.gada 22.jūlijā pieteicēja iepriekš SIA „Santa un brālis" apakšnomā nodotās telpas iznomāja AS „Hoetika-ATU". Pieteicēja ar AS „Hoetika-ATU" noslēdza Nedzīvojamo telpu apakšnomas līgumu Nr.3 uz laiku līdz 2006.gada 19.oktobrim, nosakot, ka apakšnomniece maksā pieteicējai par telpu nomu Ls 2 par kvadrātmetru, kopsummā Ls 125,60 (ieskaitot PVN) mēnesī *(lietas I sējuma 139.-142.lapa)*. Minētais līgums, pusēm vienojoties, tika izbeigts 2003.gada 7.aprīlī *(lietas I sējuma 144.lapa)*.

2003.gada 7.aprīlī pieteicēja minētās Nedzīvojamās telpas 62,80 kv.m platībā iznomāja SIA „F6", par to noslēdzot Nedzīvojamo telpu apakšnomas līgumu Nr.1 uz laiku līdz 2006.gada 19.oktobrim. Nomas maksa par šīm telpām tika noteikta Ls 2 par kvadrātmetru, kopsummā Ls 125,60 (ieskaitot PVN) mēnesī *(lietas II sējuma 194.-198.lapa)*.

2001.gada 1.novembrī pieteicēja bija noslēgusi Nedzīvojamo telpu apakšnomas līgumu Nr.2 ar Rīgas pilsētas Skolu valdi par Nedzīvojamo telpu daļu 197,90 kv.m apmērā apakšnomu uz laiku līdz 2006.gada 19.oktobrim. Pieteicēja bija iznomājusi visas tai nomā nodotās telpas, kas atradās ēkas 3.stāvā. Nomas maksa par trešā stāva telpām tika noteikta Ls 0,60 par vienu kvadrātmetru, kopsummā Ls 118,74 (ieskaitot PVN) mēnesī *(lietas I sējuma 128.-132.lapa)*.

Tātad no lietā esošajiem pierādījumiem secināms, ka pieteicēja bija nodevusi apakšnomā visas tai iznomātās Nedzīvojamās telpas uz termiņu, kādā bija noslēgts nomas līgums starp pašu pieteicēju un Rīgas domi.

Tiesības nodot telpas apakšnomā tika pārtrauktas tikai ar Rīgas domes Rīgas Centra rajona izpilddirekcijas 2006.gada 30.maija rīkojumu *(lietas I sējuma 32.lapa)*.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja par apakšnomā nodoto Nedzīvojamo telpu nomu saskaņā ar iepriekš minētajiem apakšnomas līgumiem laika periodā no

2001.gada 1.novembra līdz 2005.gada 31.decembrim saņēma kopsummā Ls 16924,22 *(lietas III sējuma 192.-199.lapa).*

[21] Tiesas kompetencē nav vērtēt, vai piekrišanu nodot tālāk apakšnomā Nedzīvojamās telpas pieteicēja bija saņēmusi. Taču tā kā pieteicēja apakšnomas līgumus bija noslēgusi un ieņēmumus no Nedzīvojamo telpu nodošanas lietošanā tālāk apakšnomā bija guvusi, tad tas ir vērtējams, nosakot negūtās peļņas apmēru.

No pieteicējas tiesai iesniegtajiem hronoloģiskajiem žurnāliem par pieteicējas noslēgtajiem ieņēmumiem no apakšnomas ir konstatējams apakšnomas maksas pieaugums. Tendence apakšnomas maksām pieaugt ir konstatējama gan ieņēmumos no apakšnomas līguma, kas bija noslēgts ar Rīgas pilsētas Skolu valdi, gan ar SIA „F6".

Ja saskaņā ar Rīgas pilsētas Skolu valdi noslēgto līgumu sākotnējā kvadrātmetra nomas maksa mēnesī bija Ls 0,60, tad gadu gaitā tā paaugstinājās līdz Ls 0,89 (bez PVN) par vienu kvadrātmetru, ko pierāda arī lietā esošās pieteicējas vēstules Rīgas pilsētas Skolu valdei par telpu nomas maksas palielināšanu (lietas II sējuma 133.-135.lapa).

Arī ieņēmumi no apakšnomas līguma, kas tika noslēgts ar SIA „F6" ilgtermiņā pieauga līdz Ls 3,15 (ar PVN) par vienu kvadrātmetru.

No minētā secināms, ka pieteicēja no tai nomā nodotās augļu nesējas lietas (Nedzīvojamām telpām) faktiski ienākumus guva. Jo pieteicējas par apakšnomā nodotajām telpām noteiktās nomas maksas apmērs bija lielāks, nekā pieteicēja pati maksāja atbildētājai par nomātajām telpām no Rīgas pilsētas pašvaldības, taču līdz brīdim, kad Rīgas dome noteica paaugstināto nomas maksu Ls 8,20 apmērā *(sk. sprieduma 14.punktu).*

[22] Tiesas ieskatā, vērtējot konkrēto zaudējumu esību, ir vērā ņemama arī nomas (tostarp apakšnomas) institūta būtība. Proti, kā jau tika konstatēts *(sk. sprieduma 15.punktu)*, nomas līgums ir tāda veida darījums, kas nomniekam piešķir tiesības saņemt labumu no tam nomā nodotās lietas. Tostarp atbilstoši Civillikuma 2115. un 2116.pantam nomniekam (ja šādas tiesības ir pielīgtas vai ir saņemta iznomātāja noteikta piekrišana) ir tiesības iznomāto lietu nodot tālāk trešajai personai apakšnomā.

Nav šaubu, ka nomnieka (konkrētajā gadījumā – pieteicējas) tiesības telpas nodot tālā apakšnomā ir nosacītas ar noslēgto nomas līgumu. No kā secīgi izriet apstāklis, ka apakšnomniekam tiesību apjoms uz lietas lietošanu nekad nebūs lielāks, kā pašam nomniekam piešķirtais. Turklāt uz apakšnomnieku nepāriet starp nomnieku un iznomātāju noslēgtā līguma attiecības, proti, katrs līgums ir pats par sevi atsevišķi pastāvošs.

Tomēr tiesa kritiski vērtē pārstāves tiesas sēdē izteikto apgalvojumu par to, ka pieteicēja būtu guvusi lielākus ieņēmumus no Nedzīvojamo telpu nodošanas nomā, ja līgumus būtu slēgusi kā iznomātāja, nevis kā Nedzīvojamo telpu nomniece. Pieteicējas pārstāves ieskatā apakšnomas attiecības apgrūtina tādu ienākumu gūšanu, kāda būtu iespējama nododot Nedzīvojamās telpas nomā, nevis apakšnomā.

Savukārt tiesas ieskatā nomas, nevis apakšnomas attiecības pašas par sevi automātiski neliecina par to, ka nomas maksas apmēra svārstības ir iespējamas trīs līdz pat desmitkārtīgā apmērā.

Apakšnomas līguma spēkā esība primāri ir tiešā cēloņsakarībā atkarīga no paša nomnieka rīcības un godprātīgas saistību izpildes (Civillikuma 2171.pants). Proti, nomniekam jāsamaksā nomas maksa līgumā noteiktajos termiņos (Civillikuma 2141.pants), nomas priekšmets jālieto kārtīgi un saimnieciski (Civillikuma 2150.pants) u.c. Izņēmums ir gadījums, ja iznomātājam rodas neparedzēta nepieciešamība lietu pašam lietot vai nomas priekšmets prasa neatliekamus un lielus uzlabojumus. Savukārt minētie izņēmumi tiesas ieskatā ir iespējami arī tad, ja persona nodod tālāk lietošanā nevis citai personai piederošu lietu (kā nomnieks), bet savas pašas īpašumu (kā iznomātājs).

[23] Jāņem vērā, ka visi pieteicējas apakšnomnieki, izņemot Rīgas pilsētas Skolu valdi, bija dažādas privātas kapitālsabiedrības, tātad peļņu gūstošas komercsabiedrības.

Tiesa neapšauba pieteicējas iesniegto ekspertu vērtējumu par ilgtermiņa nomas maksas likmēm. Tomēr tiesas rīcībā nav pierādījumu par to, ka pieteicēja visā attiecīgajā periodā (sākot no 2001.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim) būtu guvusi ieņēmumus no nomas maksām vērtētāju norādītajos apmēros. Tiesai nav pietiekamas informācijas (lietpratēju atzinumi, pārskata dati) par biroja telpu nomas tirgus apskatāmajā periodā, par piedāvājuma un pieprasījuma samēru. Tādēļ tiesai nav pamata atzīt, ka pieteicēja, nododot Nedzīvojamās telpas nomā kā to īpašniece, nevis apakšnomā kā nomniece, būtu guvusi lielākus ieņēmumus, kā pieteicēja faktiski guva.

Tāpat minēto apstākļu dēļ tiesas ieskatā arī pieteicējas noslēgtie nomas līgumi par pieteicējai piederošo telpu nomu Rīgā, Daugavpilī un Ventspilī *(lietas III sējuma 203.-224..lapa)* paši par sevi nepierāda, ka pieteicēja būtu guvusi nesalīdzināmi (divkārt un trīskārt) lielākus ieņēmumus, iznomājot Nedzīvojamās telpas. Turklāt tiesa ņem vērā apstākli, ka arī pēc Nedzīvojamo telpu privatizācijas pieteicējai piederošās telpas faktiski nav izmantotas, bet tiek lietotas kā mācību klase pieteicējas biedru vajadzībām, turklāt par to nekādu atlīdzību saskaņā ar pieteicējas pārstāves teikto nesaņemot. Savukārt otras Nedzīvojamās telpas ir atsavinātas trešajām personām. Līdz ar to tiesai nav pārliecības, ka pieteicējai laika periodā no 2001.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim būtu bijis pretējs nodoms un interese konkrētās telpas nodot nomā, nevis izmantot savām vajadzībām vai atsavināt trešajām personām.

Mantiskam zaudējumam jābūt faktiskam – īstam, pastāvošam un konkrētam jeb izsakāmam naudas izteiksmē. Proti, negūtās peļņas institūta mērķis ir atlīdzināt cietušajam to, ko viņš noteikti būtu saņēmis, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi. Tātad personai nodarīto zaudējumu apmērs ir jāpierāda, turklāt tiesas ieskatā varbūtība, ka šāda peļņa tiks gūta, nav pietiekama, lai atzītu, ka zaudējums tiešām ir cēlies no tās darbības (bezdarbības), ar kuru zaudējums ir nodarīts.

Tiesas ieskatā pieteicēja nav pierādījusi tai nodarīto zaudējumu negūtās peļņas veidā Ls 163261,61 apmērā. Turklāt tiesa nekonstatē cēloņsakarību starp iestādes prettiesisko rīcību un pieteicējai nodarītajiem zaudējumiem. Pieņēmums, ka pieteicēja būtu guvusi lielākus ienākumus no nomas maksām kā Nedzīvojamo telpu īpašniece, ja atbildētāja būtu savlaicīgi nodevusi Nedzīvojamās telpas privatizācijai, cēloņsakarību nepierāda. Faktisko apakšnomas maksas apmēru (iespējamos zaudējumus no negūtās peļņas) varēja ietekmēt arī citi faktori, tostarp tirgus situācija un pieteicējas pašas rīcība.

Jāņem vērā, ka atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 10.pantam cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

Minētā tiesību norma ir attiecināma arī uz negūto peļņu. Proti, personas spēja pelnīt un nopelnīt ir tieši atkarīga no pašas personas rīcības aktivitātes, sistemātiskuma un ieinteresētības. Tiesai nav pierādījumu par to, cik pieteicēja pati bija aktīva apakšnomnieku meklēšanā un varbūtēji lielāku ieņēmumu gūšanā.

Tātad no personas ir atkarīgs, vai tā ir darījusi visu iespējamo, lai samazinātu zaudējumus vai kaitējumu.

[24] Ņemot vērā spriedumā iepriekš konstatēto, tiesai nav pamata atzīt, ka pieteicējai būtu radušies zaudējumi no negūtās peļņas par Nedzīvojamo telpu nomu. Līdz ar to prasījums atlīdzināt minētos zaudējumus Ls 163261,61 apmērā ir noraidāms.

[25] Pieteicējas pieteikums par zaudējumu atlīdzināšanu ietver arī prasījumu atlīdzināt izdevumus, kas saistīti ar juridisko palīdzību Ls 26110 apmērā.

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajai daļai mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību, līdz ar to atzīstams, ka

privātpersona (gan fiziska, gan juridiska, jo tiesību norma to nenošķir) ir tiesīga prasīt atlīdzinājumu, kas saistīts ar izdevumiem par lietā saņemto juridisko palīdzību. (..)

Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešās daļas piemērošana ir jāaplūko kopsakarā ar objektīvās izmeklēšanas principu, kas noteic tiesai pienākumu objektīvi noskaidrot lietas apstākļus un dot tiem juridisku vērtējumu (Administratīvā procesa likuma 103.panta otrā daļa), sniegt administratīvā procesa dalībniekiem norādījumus un ieteikumus (lai prasījuma robežās noskaidrotu patiesos lietas apstākļus un panāktu tiesisku un taisnīgu lietas izskatīšanu), kā arī vākt pierādījumus pēc savas iniciatīvas, ja administratīvā procesa dalībnieku iesniegtie pierādījumi nav pietiekami (Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturtā daļa un 150.panta ceturtā daļa).

Senāts, ņemot vērā likumā noteikto administratīvās tiesas aktīvo lomu tiesas procesā, ir atzinis, ka administratīvajā procesā tiesības saņemt atlīdzību par juridiskās palīdzības sniegšanu var tikt ierobežotas un tas nebūtu pretrunā ar Satversmes 92.pantā nostiprinātajām tiesībām uz taisnīgu tiesu, tostarp tiesībām uz atbilstīgu atlīdzinājumu, kā arī advokāta palīdzību *(sk. Senāta 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-14/2007 18. punktu)*.

Tāpat arī no Satversmes tiesas skaidrojuma izriet, ka tiesai nav pienākuma pilnā apmērā atlīdzināt pilnīgi visus ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus, kas radušies, apstrīdot un pārsūdzot administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Tiesai likums piešķir plašas tiesības izvērtēt atlīdzināmo zaudējumu apmēru un noteikt nevis pilnīgu, bet gan lietas apstākļiem atbilstīgu atlīdzinājumu. Tādējādi būtu pamatoti Satversmes 92. panta trešo teikumu interpretēt tā, ka tas piešķirtu administratīvajām tiesām tiesības lemt par apmēru, kārtību vai veidu, kādā privātpersona ir tiesīga saņemt atlīdzību par juridiskās palīdzības izdevumiem, kas radušies, vēršoties pret prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku iestādes faktisko rīcību *(sk. Satversmes tiesas 2010.gada 11.jūnija lēmuma lietā Nr.2010-11-01 par tiesvedības izbeigšanu 8.punktu)*.

[26] Tātad administratīvajā procesā personai ne vienmēr ir nepieciešami īpaši juridiskie pakalpojumi, jo pats process ir veidots tā, lai, cik vien tas iespējams, aizsargātu šīs personas tiesības. Proti, administratīvajās lietās tiesā darbojas objektīvās izmeklēšanas princips, kas ievērojami samazina nepieciešamību pēc juridiskajiem pakalpojumiem. Turklāt tiesai nav pienākums atlīdzināt pilnā apmērā un absolūti visus ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus.

Līdz ar to tiesai jāvērtē, kādā apmērā pieteicējai ir atlīdzināmas izmaksas par juridisko palīdzību. Taču primāri jānoteic, vai juridiskā palīdzība pieteicējai vispār bija nepieciešama, tostarp, vai konkrētā lieta bija sarežģīta.

[27] Tiesa, pārbaudot administratīvās lietas Nr.A42495706 (kurā tika atzīts pieteicējas tiesību aizskārums) materiālus, tostarp lietas ietvaros pieņemto nolēmumu saturu, atzīst minēto lietu par pietiekami sarežģītu, kas attiecīgi pamato pieteicējas nepieciešamību vērsties pēc juridiskās palīdzības.

Tiesas ieskatā administratīvās lietas Nr.A42495706 izspriešanā ir veikta padziļināta tiesiskās situācijas analīze, risināts strīds par tiesību normu interpretāciju, tostarp attiecībā uz ēkas Jāņa sētā statusu, kura dēļ atbildētāja to neatzina par privatizācijas objektu, un tiesību principu piemērošanu. Par lietas sarežģītību liecina arī vairākās tiesvedības stadijas dažādās tiesas instancēs, risinot jautājumu pagaidu aizsardzības ietvaros.

Tā kā tiesa konstatēja cēloņsakarību starp atbildētājas prettiesisko rīcību, ilgstoši nenododot privatizācijai Nedzīvojamās telpas, un nepieciešamību pēc juridiskās palīdzības, tiesa vērtē prasītā atlīdzināmā izdevumu apmēra pamatotību.

[28] Pieteicēja 2006.gada 19.aprīlī noslēgusi līgumu ar zvērinātu advokātu A.Marku par pieteicējas interešu aizstāvību valsts pārvaldes iestādēs un tiesā saistībā ar Nedzīvojamo telpu nomas un apakšnomas tiesību izmantošanu un nomas līguma spēkā esību, kā arī Nedzīvojamo telpu privatizāciju vai kompensācijas (zaudējumu

saņemšanu). Saskaņā ar līguma 2.1.punktu advokāta darba samaksa par pieteicējas lietas vešanu noteikta Ls 500 apmērā, kas jāsamaksā trīs dienu laikā no līguma noslēgšanas.

Savukārt, panākot pieteicējai labvēlīgu tiesas nolēmumu apelācijas instances tiesas līmenī, pieteicējai divdesmit dienu laikā no sprieduma pasludināšanas jāsamaksā avansa maksājums Ls 6250 apmērā, kas ieskaitāms saskaņā ar līguma 2.3.punktu veicamajos maksājumos. Līguma 2.3.punkts paredz, ja advokāts būs panācis pieteicējai labvēlīgu lietas iznākumu, kā rezultātā pieteicēja iegūs tiesības privatizēt Nedzīvojamās telpas, pieteicējai jāsamaksā advokātam papildus samaksa par advokāta pakalpojumiem desmit procentu apmērā no privatizēto telpu novērtējuma summas *(lietas I sējuma 56.lapa)*. Saskaņā ar novērtējumu pieteicējas privatizēto Nedzīvojamo telpu kopējā vērtība ir noteikta Ls 256100 apmērā *(lietas II sējuma 8. un 26.lapa)*.

Tātad saskaņā ar līgumu pieteicējas izdevumus par juridisko atlīdzību veidoja zvērināta advokāta atlīdzība par lietas vešanu Ls 500 apmērā, kā arī atlīdzība Ls 25610 apmērā par labvēlīgu lietas iznākumu apelācijas instances tiesā. Turklāt Ls 6250 samaksājami avansā.

Vienlaikus no līguma tiesa konstatē, ka pieteicēja ir apņēmusies advokātam maksāt Ls 100 par vienu tiesvedības sēdi par pieteicējas lietu vešanu saistībā ar Nedzīvojamo telpu nomas un apakšnomas tiesību izmantošanu un nomas līguma spēkā esību. Šis maksājums samaksājams trīs dienas pirms attiecīgās sēdes norises dienas.

Pieteicēja pieteikumā norādījusi, ka par sniegto juridisko palīdzību faktiski samaksājusi Ls 13725,50. Atlikušais nesamaksātais maksājums ir Ls 12384,50.

[29] Pārbaudot lietas materiālus, konstatējams, ka pieteicēja Ls 500 par lietu vešanu un avansa maksājumu Ls 6250 apmērā ir samaksājusi, ko apliecina 2006.gada 21.aprīļa maksājuma uzdevums Nr.186 un 2008.gada 19.jūnija maksājuma uzdevumu Nr.371 *(lietas I sējuma 48. un 49.lapa)*.

Tāpat no lietas materiāliem secināms, ka izdevumus par zvērināta advokāta palīdzību saistībā ar Nedzīvojamo telpu privatizācijas neveikšanas atzīšanu par prettiesisku apliecina maksājums Ls 3750 apmērā, kas veikts 2008.gada 20.oktobrī, maksājuma uzdevums Nr.491 *(lietas I sējuma 50.lapa)*. Lēmums par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību tika pieņemts 2008.gada 28.jūlijā, attiecīgi tas bija brīdis, kad stājās spēkā Administratīvās apgabaltiesas spriedums lietā Nr.A42495706. Tātad tiesas ieskatā minētais pieteicējas veiktais maksājums ir attiecināms uz zvērinātam advokātam maksājamo atlīdzību par pieteicējai labvēlīga rezultāta panākšanu apelācijas instances tiesā.

No administratīvās lietas Nr.A42495706 materiāliem ir secināms, ka lietas izskatīšanas gaitā notika septiņas tiesas sēdes, no kurām sešās pieteicēju pārstāvēja zvērināts advokāts A.Markus. Tiesas sēdes notika 2006.gada 22.septembrī un 14.novembrī, 2007.gada 13.martā, 5.jūlijā, 18.oktobrī un 20.novembrī, kā arī 2008.gada 13.maijā.

Tiesas ieskatā uz administratīvās lietas Nr.A42495706 izskatīšanu ir attiecināmi arī pieteicējas izdevumi par pieteicējas pārstāvēšanu tiesas sēdēs, ko apliecina maksājums Ls 100 apmērā 2006.gada 21.novembrī, maksājuma uzdevums Nr.366 *(lietas I sējuma 46.lapa)*, maksājums Ls 100 apmērā 2007.gada 14.martā, maksājuma uzdevums Nr.138 *(lietas I sējuma 46.lapa)* un maksājums Ls 200 apmērā 2008.gada 17.janvārī, maksājuma uzdevums Nr.39 *(lietas I sējuma 53.lapa)*.

Tāpat tiesas ieskatā pieteicējas faktiskos izdevumus par saņemto juridisko palīdzību apliecina arī lietā esošais 2009.gada 21.maija maksājuma uzdevums Nr.239 par summu Ls 500 *(lietas III sējuma 144.lapa)*, 2009.gada 5.jūnija maksājuma uzdevums Nr.288 par summu Ls 235,32 *(lietas III sējuma 150.lapa)*, 2009.gada 11.jūnija maksājuma uzdevums Nr.266 par summu Ls 700 *(lietas III sējuma 139.lapa)*, 2009.gada 20.jūlija maksājuma uzdevums Nr.143 par summu Ls 67,90 *(lietas III sējuma 143.lapa)*, 2009.gada 11.augusta maksājuma uzdevums Nr.425 par summu Ls 67,90

(lietas III sējuma 140.lapa), 2009.gada 18.septembra maksājuma uzdevums Nr.531 par summu Ls 53,68 *(lietas III sējuma 141.lapa)*, 2009.gada 9.oktobra maksājuma uzdevums Nr.634 par summu Ls 67,90 *(lietas III sējuma 142.lapa)*, 2010.gada 5.janvāra maksājuma uzdevums Nr.1 par summu Ls 121,58 *(lietas III sējuma 145.lapa)*, 2010.gada 13.janvāra maksājuma uzdevums Nr.64 par summu Ls 60,79 *(lietas III sējuma 146.lapa)*, 2010.gada 22.jūnija maksājuma uzdevums Nr.383 par summu Ls 182,37 *(lietas III sējuma 147.lapa)*, 2010.gada 8.jūlija maksājuma uzdevums Nr.432 par summu Ls 424,90 *(lietas III sējuma 148.lapa)* un 2011.gada 21.marta maksājuma uzdevums Nr.136 par summu Ls 243,16 *(lietas III sējuma 149.lapa)*.

Visi minētie maksājumi ir veikti pēc tam, kad bija stājies spēkā tiesas spriedums administratīvajā lietā Nr.A42495706. Turklāt no līguma, kas noslēgts ar zvērinātu advokātu, 2.3.punkta secināms, ka atlīdzība maksājama pa daļām – 10 % apmērā no pasūtītāja (pieteicējas) iegūtā labuma no Nedzīvojamo telpu nomas (vai cita labuma). Tātad tiesai nav pamata uzskatīt, ka minētie maksājumi nebūtu attiecināmi uz atlīdzības par juridiskajiem pakalpojumiem samaksas veikšanu.

Savukārt tiesa uz administratīvo lietu neattiecina lietā esošos maksājumus, kas veikti 2007.gada 21.februārī par summu Ls 100, maksājuma uzdevums Nr.103 *(lietas I sējuma 47.lapa)* un 2008.gada 4.novembrī par summu Ls 200, maksājuma uzdevums Nr.514 *(lietas I sējuma 51.lapa)*.

Tiesa, pārbaudot ziņas Tiesu informācijas sistēmā par pieteicējas tiesvedības gaitu civillietā Nr.C28198006, konstatē, ka minētie maksājumi ir veikti par zvērināta advokāta palīdzību saistībā ar pieteicējas lietu vešanu par nomas un apakšnomas tiesību izmantošanu un nomas līguma spēkā esību atbilstoši līguma 1.1.punktam.

Pieteicējai bija noteiktas tiesas sēdes civillietas izskatīšanai 2008.gada 12. un 25.novembrī, kā arī 2010.gada 10.martā. Tiesu informācijas sistēmā nav precīzu ziņu par tiesas sēdes datumu pirmās instances tiesā. Tā kā no Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2007.gada 12.marta sprieduma secināms, ka lieta tika izskatīta atklātā tiesas sēdē, prezumējams, ka maksājumi, kas veikti 2007.gada 21.februārī Ls 100 apmērā un 2008.gada 4.novembrī Ls 200 apmērā, ir attiecināmi uz izdevumiem par vienu tiesvedības sēdi saistībā ar lietas izskatīšanu vispārējās jurisdikcijas tiesā. Turklāt tiesa ņem vērā apstākli, ka administratīvajā lietā pieteicējai 2007.gada janvārī un februārī tiesas sēdes nebija nozīmētas.

[30] Izvērtējot lietā iesniegtos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteicēja ir samaksājusi zvērinātam advokātam par juridisko palīdzību administratīvajā lietā Ls 13625,50. Tādējādi atzīstams, ka pieteicēja par pārstāvību administratīvajā lietā zvērinātam advokātam nav samaksājusi Ls 12484,50.

No Atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmās un otrās daļas satura izriet, ka mantiskais zaudējums ir tāds mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam jau ir radies (ja neskaita negūto peļņu). Tātad mantiskam zaudējumam Atlīdzināšanas likumā ir jābūt faktiski pastāvošam.

Līdz ar to tiesas ieskatā nav atlīdzināmi izdevumi par juridisko palīdzību, kurus pieteicēja faktiski vēl nav segusi, Ls 12484,50 apmērā.

Savukārt izdevumu par juridisko palīdzību Ls 13625,50 apmēra pamatotība ir pārbaudāma, vērtējot zvērināta advokāta ieguldījumu administratīvās lietas izskatīšanas procesā tiesā.

[31] Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajai daļai izmaksas par juridisko palīdzību atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Jāņem vērā, ka Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā minētie Ministru kabineta noteikumi nav pieņemti. Tomēr tas nevar būt par pamatu atteikumam piemērot minēto tiesību normu.

Administratīvā procesa likuma 15.panta divpadsmitajā daļā ir noteikts, ka tiesa nedrīkst atteikties piemērot tiesību normu, pamatojoties uz to, ka šī tiesību norma neparedz piemērošanas mehānismu, ka tas nav pilnīgs vai nav izdoti citi normatīvie akti, kas tuvāk regulētu attiecīgās tiesību normas piemērošanu.

Tādējādi, ņemot vērā juridiskās obstrukcijas aizliegumu un iepriekš konstatēto regulējuma trūkumu attiecībā uz atlīdzināmo juridisko pakalpojumu apmēru, secināms, ka minētais „likuma robs" ir aizpildāms, piemērojot analoģiju, tas ir, sistēmiski analizējot līdzīgu gadījumu tiesisko regulējumu un šīs analīzes rezultātā konstatētos tiesību principus piemērojot konkrētajā gadījumā.

Tiesas ieskatā šajā lietā nav piemērojami Ministru kabineta 2004.gada 24.augusta noteikumi Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta", kas izdoti saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturto daļu. Minēto noteikumu mērķis ir principiāli atšķirīgs no Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā nostiprinātā mērķa tādēļ, ka tas neparedz nodrošināt atlīdzinājumu par visām juridiskās palīdzības ietvaros veiktajām darbībām. Tāpat jāņem vērā, ka atlīdzības izmaksa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtajai daļai minēto Ministru kabineta noteikumu kārtībā neliedz tiesības personai prasīt atlīdzinājumu par juridisko palīdzību saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu.

Taču tiesa atzīst, ka konkrētajā lietā ir iespējams piemērot Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu. Minētā likuma mērķis ir veicināt fiziskās personas tiesības uz taisnīgu tiesas aizsardzību, nodrošinot valsts garantētu finansiālu atbalstu juridiskās palīdzības saņemšanai. Tātad šī likuma mērķis sakrīt ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešās daļas mērķi – veicināt efektīvas personas tiesības uz taisnīgu tiesas aizsardzību. Turklāt gan Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums, gan Atlīdzināšanas likums paredz atlīdzināt izdevumus, kas saistīti ar juridiskās palīdzības sniegšanu.

Līdz ar to, tiesas ieskatā, nosakot atlīdzināmos izdevumus par juridisko palīdzību saskaņā ar Atlīdzināšanas likumu, var vērtēt valsts jau noteikto atlīdzības apmēru par juridisko palīdzību saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu.

[32] Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 5.panta piektā daļa paredz juridiskās palīdzības apjomu noteikt stundās un noteiktu darbību veidā. Attiecīgi juridiskās palīdzības veidus, apjomu, samaksas apmēru un ar juridiskās palīdzības sniegšanu saistītos atlīdzināmos izdevumus, to apmēru un izmaksas kārtību noteic Ministru kabinets.

Saskaņā ar minētās tiesību normas deleģējumu izdoti Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību" (turpmāk – Juridiskās palīdzības noteikumi).

Juridiskās palīdzības noteikumu II sadaļa noteic valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidus; juridiskās konsultācijas ārpustiesas un tiesvedības stadijā; procesuālo dokumentu sastādīšanu ārpustiesas un tiesvedības stadijā, kā arī pārstāvību tiesā.

Savukārt samaksas apmērs par sniegto juridisko palīdzību ir atrunāts šo noteikumu 9.punktā, atbilstoši kuram valsts atlīdzina par sniegtu juridisko konsultāciju – 13,50 latus stundā, par procesuāla dokumenta sastādīšanu – 22,50 latus, par apelācijas sūdzības sagatavošanu – 27 latus, par citu procesuālu dokumentu sastādīšanu, tostarp pieteikuma papildinājumu sagatavošanu – 18 latus stundā, bet par pārstāvību tiesas sēdē – 20 latu stundā.

Tādējādi, lemjot par juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzinājumu pieteicējai, tiesa ņems vērā norādīto izmaksu apmērus kā maksimāli atlīdzināmos un vērtēs zvērināta advokāta faktiski ieguldīto laiku un darba apjomu.

[33] Pieteicēja zvērinātam advokātam ir maksājusi par administratīvās lietas vešanu (Ls 500 apmērā) un daļēji apmaksājusi atlīdzību par lietas pieteicējai labvēlīgu iznākumu.

Tiesas ieskatā lietas vešanas un personai labvēlīga rezultāta panākšanā nozīme ir ne tikai juridiskajām konsultācijām, bet arī dažādu procesuālo dokumentu sagatavošanai un līdzdalībai tiesas sēdēs.

Līgums zvērinātu advokātu A.Marku tika noslēgts 2006.gada 19.aprīlī, tātad pirms pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Tāpat no administratīvās lietas Nr.A42495706 materiāliem secināms, ka zvērināts advokāts pārstāvēja pieteicēju jau pirmajā tiesas sēdē, kas tika nozīmēta lūguma par pagaidu noregulējuma izlemšanai, un notika 2006.gada 22.septembrī. Līdz ar to tiesai ir pamats atzīt, ka pieteikumu tiesai (tostarp lūgumu par pagaidu aizsardzību) pieteicējai bija palīdzējis sagatavot zvērināts advokāts. Tādējādi izdevumi par pieteikuma sagatavošanu pieteicējai ir atlīdzināmi Ls 22,50 apmērā.

Tāpat no administratīvās lietas Nr.A42495706 materiāliem izriet, ka pieteicēja pārsūdzējusi pirmās instances tiesas lēmumu par pagaidu aizsardzību, iesniedzot blakus sūdzību Administratīvajai apgabaltiesai. Līdz ar to pieteicējai ir atlīdzināmi arī izdevumi par šī procesuālā dokumenta sastādīšanu Ls 22,50 apmērā.

Pieteicēja pārsūdzējusi arī pirmās instances spriedumu lietā, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajai apgabaltiesai. Tādējādi pieteicējai ir atlīdzināmi arī izdevumi par apelācijas sūdzības sagatavošanu Ls 27 apmērā.

Kā tika konstatēts *(sk. sprieduma 29.punktu)*, zvērināts advokāts A.Markus pieteicēju ir pārstāvējis sešās tiesas sēdēs, kas bija nozīmētas administratīvās lietas izskatīšanai. No administratīvās lietas Nr.A42495706 materiāliem secināms, ka 2006.gada 22.septembra sēdes ilgums bija 45 minūtes, 2007.gada 13.marta sēdes ilgums bija viena stunda 40 minūtes, 2007.gada 5.jūlija sēdes ilgums bija 10 minūtes, 2007.gada 18.oktobra sēdes ilgums bija 35 minūtes, 2007.gada 20.novembra sēdes ilgums bija 10 minūtes, bet 2008.gada 13.maija sēdes ilgums – 20 minūtes.

Tātad kopējais zvērināta advokāta tiesas sēdēs pavadītais laiks bija trīs stundas un 40 minūtes. Tātad pieteicējai izdevumi par pārstāvību tiesas sēdē par četrām stundām ir atlīdzināmi Ls 80 apmērā.

Lietā nav pierādījumu par to, ka zvērināts advokāts būtu pieteicējai sniedzis vairākas juridiskās konsultācijas, tāpat nedz izskatāmajā lietā, nedz administratīvās lietas Nr.A42495706 materiālos nav kādi zvērināta advokāta papildus iesniegti dokumenti, lūgumi, pieprasījumi, tāpat nav konstatējams, ka zvērināts advokāts būtu iepazinies ar lietas materiāliem. Tomēr tiesa atzīst par ticamu pieteicējas sastādītajā zvērināta advokāta sniegtā juridiskās palīdzības uzskaitījumā ietverto par vispārīgo konsultāciju un pieteicējas iesniegto dokumentu juridisko analīzi par iespējām privatizēt Nedzīvojamās telpas.

Pārbaudot pieteicējas pieteikumu administratīvajā lietā Nr.A42495706 kopsakarā ar pieteicējas pārstāves tiesas sēdē šīs lietas ietvaros sniegtajiem paskaidrojumiem, tiesa secina, ka zvērināts advokāts ir sniedzis pieteicējai juridisko konsultāciju pirms pieteikuma iesniegšanas tiesā.

Izvērtējot pieteikuma administratīvajā lietā Nr.A42495706 saturu, tiesa konstatē, ka tas ir pamatots ar tiesību normām, tajā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts to izvērtējums kopsakarā ar piemērojamām tiesību normām, kā arī sniegti pārdomāti argumenti, kāpēc pieteicējas tiesības uz Nedzīvojamo telpu privatizāciju ir pārkāptas, tostarp vēršot uzmanību uz privātpersonu tiesību ievērošanas un vienlīdzības principa pārkāpumu, kas citstarp analizēts arī Administratīvās apgabaltiesas spriedumā. Līdz ar to tiesa secina, ka zvērināts advokāts ir ieguldījis sagatavošanās darbu, tostarp sniedzis juridisko konsultāciju pieteicējai, veltot tam pietiekami daudz laika.

Pastāvot konstatētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka pieteicējai ir atlīdzināmi zaudējumi arī par vienu zvērināta advokāta sniegto juridisko konsultāciju. Lietā nav pierādījumu par to, cik ilga bija pieteicējai sniegtā juridiskā konsultācija. Tomēr tiesas ieskatā viena stunda ir atzīstama par saprātīgu un atbilstošu laiku personas tiesību izskaidrošanai un iespējamo rīcības modeļu piedāvāšanai, turklāt, ņemot vērā, ka pieteikumu tiesai gatavoja pats zvērināts advokāts (kā tostarp norāda pati pieteicēja), par kuru ir noteikts atsevišķs atlīdzības apmērs. Tādējādi pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi par sniegtu juridisko konsultāciju – Ls 13,50.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka pieteicējai būtu atlīdzināmi izdevumi par juridisko atlīdzību Ls 165,50 apmērā.

[34] Tātad kopsummā pieteicējai būtu atlīdzināmi izdevumi Ls 45078,64 apmērā.

Latvijas Republikas Satversmes 92.pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu, tostarp ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

Tātad, ja personas tiesības ir nepamatoti aizskartas, personai ir tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu. Lai atlīdzinājums būtu atbilstīgs minētās konstitucionālās normas izpratnē, tam ir jābūt efektīvam tiesiskās aizsardzības līdzeklim. Tādējādi ar atlīdzinājumu ir saprotama ne tikai aizskāruma atlīdzināšana naudas izteiksmē, bet, ja tas ir iespējams, arī citos veidos, tostarp pēc iespējas atjaunojot iepriekšējo tiesisko situāciju.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturto daļu atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā

Judikatūrā atzīts, ka zaudējumi (kaitējums) atlīdzināmi pamatā ar iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošana nozīmē tā paša saimnieciskā labuma iegūšanu, kas tiktu panākts, ja nebūtu bijis izdots zaudējumu (kaitējumu) radošais administratīvais akts vai veikta faktiskā rīcība. Senāts pastāvīgajā judikatūrā ir atzinis, ka iepriekšējā stāvokļa atjaunošana kā atlīdzinājuma veids ir iespējams, arī izdodot prasīto administratīvo aktu *(sk. Senāta 2011.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-120/2011 9.punktu).*

Arī Atlīdzināšanas likuma 13.panta ceturtā daļa pieļauj iestādei pēc sava ieskata cietušajam nodarīto mantisko zaudējumu atlīdzināt citā veidā, ne tikai izmaksājot zaudējumu atlīdzinājumu, bet arī atjaunojot faktisko stāvokli, kādā atradās cietušā manta pirms zaudējumu nodarīšanas.

Tātad primārais atlīdzinājuma veids ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, kas vērtējama, pārbaudot gan iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas tiesisko, gan faktisko iespējamību. Turklāt iepriekšējā stāvokļa atjaunošana izpaužas ne tikai kā nelabvēlīga administratīvā akta atcelšana, bet arī labvēlīga administratīvā akta izdošana (tas pats attiecas arī uz faktisko rīcību). Proti, personai vēlamais rezultāts tiek panākts ne tikai atceļot personai nelabvēlīgas tiesiskas (vai faktiskas) sekas radošu aktu, bet arī pārtraucot iestādes bezdarbību un radot personai tiesiskas sekas, piemēram, izdodot labvēlīgu administratīvu aktu, par kura izdošanu persona faktiski ir vērsusies iestādē. Līdz ar to Atlīdzināšanas likuma 13.panta ceturtā daļa ir tulkojama tādējādi, ka ir pieļaujams atjaunot (faktiski no jauna radīt) tādu stāvokli, kādā būtu jābūt cietušā mantai, ja šāds prettiesisks aizskārums nebūtu noticis.

Konkrētajā lietā pieteicējas tiesību un tiesisko interešu aizskārums ir novērts, ir izdots pieteicējai labvēlīgs administratīvais akts par Nedzīvojamo telpu nodošanu privatizācijai.

Tādējādi tiesai jāvērtē, vai restitūcija būtu uzskatāma par atbilstošu atlīdzinājumu konkrētajā lietā.

[35] Telpu 62,80 kv.m platībā privatizācijas objekta vērtība bija noteikta Ls 24085,99 apmērā, ko veidoja telpu privatizācijas vērtība Ls 22100 (jeb Ls 351,91 par vienu kv.m) un zemes vērtība Ls 1985,99 *(lietas I sējuma 69. un 71.lapa)*. Savukārt telpu 200,50 kv.m platībā privatizācijas objekta vērtība bija noteikta Ls 68040,62 apmērā, ko veidoja telpu privatizācijas vērtība Ls 61700 (jeb Ls 307,73 par vienu kv.m) un zemes vērtība Ls 6340,62 *(lietas I sējuma 70. un 72.lapa)*.

Pieteicējas privatizēto Nedzīvojamo telpu vērtību bija noteikusi Rīgas domes Rīgas pašvaldības Dzīvojamo māju privatizācijas komisija, pamatojoties uz SIA „Objekts LV" sertificētās vērtētājas *D.D.* veikto novērtējumu atbilstoši 2000.gada nomas maksas tirgus līmenim *(lietas II sējuma 44.-67.lapa un III sējuma 18.-41.lapa)*.

Nekustamā īpašuma novērtējuma mērķis ir noteikt objekta tirgus vērtību. Atbilstoši definīcijai, kas iekļauta Privatizācijas novērtējumā, tirgus vērtība ir aprēķināts lielums, proti, vērtēšanas datumā noteikta naudas summa, par kādu īpašumam būtu jāpāriet no viena īpašnieka pie otra komerciāla darījuma rezultātā starp labprātīgu pircēju un labprātīgu pārdevēju pēc atbilstoša mārketinga, pie tam tiek pieņemts, ka katra no pusēm rīkojas kompetenti, ar aprēķinu un bez piespiešanas.

Saskaņā ar vērtētājas *D.D.* tiesas sēdē liecināto nekustamā īpašuma privatizācijas vērtības noteikšanai bija noteikta metodika, kas paredzēja salīdzināt blakus esošu līdzvērtīgas funkcijas telpu nomas maksas un pēc noteikta algoritma noteica vērtību. Tāpat lieciniece tiesas sēdē norādīja, ka ir pamatjēdziens, kas tiek ņemts vērā, proti, jo mazāka ir objekta platība, jo dārgāka viena kvadrātmetra cena. Attiecīgi arī pirmais stāvs ir vērtīgāks, jo tas atrodas tuvāk garāmgājējiem, potenciālajiem klientiem. Savukārt augstāki stāvi ir vērtīgāki ēkās ar liftu, renovētā ēkās ar inženierkomunikācijām.

Tiesas kompetencē nav pārvērtēt Nedzīvojamo telpu privatizācijas vērtību. Tāpat tiesai nav pamata apšaubīt konkrētās vērtētājas, kuras darbība ir sertificēta, ko pierāda Latvijas Īpašumu Vērtētāju asociācijas Vērtētāju sertifikācijas biroja izdots īpašumu vērtētāja profesionālās kvalifikācijas sertifikāts *(lietas II sējuma 32.lapa)*, sniegto novērtējumu.

Vienlaikus tiesa atzīst, ka Nedzīvojamo telpu privatizācijas vērtībai par pamatu ņemot sertificētas vērtētājas noteikto tirgus vērtību, atbildētāja rīkojusies, ievērojot arī likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu" 3.panta 2.punkta prasības – pašvaldībām manta atsavināma un nododama īpašumā vai lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu. Senāts ir atzinis, ka likuma normas paredz noteiktus pienākumus valsts institūcijām, kas pieņem lēmumus un organizē valsts (pašvaldības) nekustamā īpašuma atsavināšanu. Likuma normas nav izdotas ar mērķi administratīvā kārtībā aizsargāt otra līdzēja intereses vai piešķirt tam kādas tiesības, bet gan, lai novērstu korupciju un valsts mantas izšķērdēšanu (*sk. Senāta 2008.gada 25.augusta lēmumu lietā SKA-574/2008*).

Arī pārbaudot SIA „Brita" privatizētā objekta vērtējumu, konstatējams, ka minēto telpu kvadrātmetra vērtība privatizācijas vajadzībām tika noteikta Ls 318,06 apmērā *(lietas I sējuma 153.lapa)*. Turklāt, nosakot privatizācijas objekta vērtību, tika ņemti vērā atlīdzināmie izdevumi Ls 9304,62 *(lietas I sējuma 171.lapa)*.

Savukārt no pieteicējas privatizēto Nedzīvojamo telpu novērtējumiem neizriet, ka būtu ņemti vērā pietiecējas taisītie izdevumi par šo telpu remontdarbiem un noteikts atlīdzināmo izdevumu apmērs.

Līdz ar to tiesa nekonstatē būtisku atšķirību starp SIA „Brita" novērtēto telpu kvadrātmetra vērtību Ls 318,06 un pieteicējai novērtēto telpu kvadrātmetru vērtību attiecīgi Ls 351,91 un Ls 307,73.

Turklāt tiesa ņem vērā, ka objekta vērtību ietekmē daudzi un dažādi faktori (tostarp atrašanās vieta ēkā (stāvs), kvadratūra, pielietojamība, tehniskais stāvoklis u.c.). SIA „Brita" privatizēto nedzīvojamo telpu lietošanas veids bija kafejnīca, savukārt AS

„Preses nams" privatizēto nedzīvojamo telpu platība bija divreiz lielāka par pieteicējas privatizētajām Nedzīvojamām telpām */adrese/*, bet divreiz mazāka par pieteicējas privatizētajām Nedzīvojamām telpām */adrese/*.

Līdz ar to sertificētas vērtētājas noteiktā Nedzīvojamo telpu tirgus cena ir vērtējama kā pamatota un adekvāta privatizējamā objekta vērtība.

[36] Nedzīvojamo telpu novērtējums privatizācijas vajadzībām pasūtīts 2008.gada augustā. Savukārt 2009.gadā pieteicēja pati pasūtījusi privatizēto Nedzīvojamo telpu novērtējumu, ko 2009.gada 24.martā veicis Latvijas Īpašumu Vērtētāju asociācijas Vērtētāju sertifikācijas biroja sertificēts vērtētājs *R.Š. (lietas II sējuma 7.-43.lapa)*.

Atbilstoši minētajiem vērtējumiem privatizēto Nedzīvojamo telpu */adrese/* (62,80 kv.m platībā) tirgus vērtība vērtēšanas dienā bija Ls 67700, bet */adrese/* (200,50 kv.m platībā) tirgus vērtība vērtēšanas dienā bija Ls 188400. Tātad pieteicējas iegādātās Nedzīvojamās telpas novērtētas kopsummā par Ls 256100.

Pieteicēja Nedzīvojamās telpas privatizējusi par kopējo vērtību Ls 92126,61 *(lietas I sējuma 71.-74.lapa)*. Atbilstoši pirkuma līguma 6.punktam pieteicējai par Nedzīvojamām telpām bija jāmaksā 50 procentu apmērā no pirkuma maksas latos un 50 procentu apmērā sertifikātos. No lietas materiāliem konstatējams, ka atbilstoši noteiktajai kārtībai par privatizējamām Nedzīvojamām telpām pieteicēja naudas izteiksmē ir samaksājusi Ls 46063,34, neskaitot maksu par privatizācijas objekta privatizācijas tehnisko izpildi un pakalpojumiem, kas saistīti ar attiecīgā objekta privatizāciju *(lietas III sējuma 136. un 137.lapa)*. Savukārt par privatizācijas sertifikātu iegādi pieteicēja iztērējusi Ls 30928,26 *(lietas II sējuma 70.lapa)*. Tātad kopsummā par Nedzīvojamām telpām pieteicēja faktiski ir samaksājusi Ls 76991,60.

Līdz ar to pieteicēja 2009.gadā, noslēdzot pirkuma līgumus par Nedzīvojamo telpu privatizāciju, iegādājusies nekustamo īpašumu, kura vērtība bija trīskārt lielāka par faktisko iegādes cenu.

[37] Atlīdzināšanas institūta uzdevums ir nodrošināt personai tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzību par tai nodarīto kaitējumu (zaudējumiem), taču atlīdzinājums nevar tikt piešķirts ar mērķi sodīt valsti (plašākā nozīmē) par iestādes kļūdu. Tas būtu pretēji Administratīvā procesa likuma 97.pantam un Atlīdzināšanas likuma 1.pantā nostiprinātajam mērķim. Tas tiesas ieskatā būtu arī pretrunā ar vispārējiem tiesību principiem, tiesību normas ir jāpiemēro saprātīgi, tostarp samērojot individuālās privātpersonas intereses ar visas sabiedrības interesēm kopumā.

Tāpat jāņem vērā Administratīvā procesa likuma 96.pantā nostiprinātais pienākums personai savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu, kā arī darīt iestādei zināmus apstākļus, kurus tai nepieciešams zināt, lai konstatētu attiecīgā publisko tiesību subjekta atbildības pamatu un nodarīto zaudējumu vai kaitējuma apmēru (..). Tādējādi atlīdzinājumam jābūt atbilstošam aizskarto tiesību ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, kā arī pašas personas rīcību (tostarp izmantojot visus iespējamos tiesiskos līdzekļus, kas varētu zaudējumu novērst, samazināt vai likvidēt).

Nav šaubu, ka pieteicēja kopš 2000.gada vairākkārtīgi vērsās dažādās atbildētājas iestādēs ar privatizācijas ierosinājumiem. Taču pieteikumu tiesā savu aizskarto interešu aizsardzībai pieteicēja iesniedza tikai 2006.gada 7.septembrī, teju sešus gadus pēc tam, kad pirmo reizi bija vērsusies ar privatizācijas ierosinājumiem iestādē. Tiesas ieskatā pieteicēja varēja, bet pietiekami aktīvi neizmantoja savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas tiesību aizsardzībai vēl savlaicīgāk, proti, pirms 2006.gada. Administratīvā procesa likums un ar tā spēkā stāšanos iedzīvinātais administratīvais process administratīvajās tiesās stājās spēkā 2004.gada 1.februārī. Tātad pieteicēja kopš 2004.gada 1.februāra varēja vērsties tiesā. Līdz ar to tiesai ir

pamats atzīt, ka pieteicēja nav izmantojusi visus iespējamos tiesiskos līdzekļus, kas varētu pieteicējas mantiskos zaudējumus, ja ne novērst, tad būtiski samazināt.

[38] Tāpat jāņem vērā, ka privatizācija ir uz brīvprātības principiem balstīta iespēja ar privātā kapitāla līdzdalību iegūt īpašumā tādus valsts un pašvaldības īpašuma objektus, kas nav nepieciešami valsts pārvaldes funkciju realizēšanai. Proti, tiesību normas noteic privātpersonas tiesības, nevis pienākumu privatizēt tai iznomātās nedzīvojamās telpas (izmantot sev piemītošās pirmtiesības), līdz ar to, izlemjot par labu privatizācijai, privātpersonas lēmumu rīcības brīvības ietvaros ietekmē viņa griba un iespējas. Turklāt privatizācijas process nav veids, kādā personai iedzīvoties uz valsts rēķina. Tādējādi tiek noteikta privatizējamā objekta tirgus cena, nevis objekta atlikusī vērtība. Tas citstarp izriet no apstākļa, ka privatizējamie objekti ir atzīstami par sabiedrības (plašākā nozīmē) īpašumu, tādēļ ir pakļauti īpaši lietderīgai izmantošanai (arī tos atsavinot). Iestādei, realizējot privatizācijas procesu, pamīšus privātpersonas (privatizācijas subjekta) interesēm ir jārespektē visas sabiedrības vajadzības, nepārtraukti tās samērojot. Tādēļ privatizācijas process, gan vērtējot iespējamā privatizācijas objekta nozīmīgumu valsts pārvaldes funkciju īstenošanā, gan nosakot privatizējamā objekta cenu privatizācijas vajadzībām, notiek ciešā likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu" tvērumā, kura mērķis ir panākt, lai valsts un pašvaldību finanšu līdzekļi un manta tiktu izmantota tiesiski un atbilstoši iedzīvotāju interesēm, un novērst to izšķērdēšanu un nelietderīgu izmantošanu, kā arī ierobežot valsts amatpersonu korupciju.

[39] Ņemot vērā minētos apsvērumus, tiesa secina, ka restitūcija konkrētajā lietā ir atzīstama par atbilstīgu atlīdzinājumu.

Tādējādi tiesa noraida pieteicējas prasījumu uzlikt par pienākumu atbildētājai atlīdzināt mantiskos zaudējumus.

Rezolutīvā daļa

pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu,

nosprieda

noraidīt biedrības „Latvijas Nedzirdīgo savienība" pieteikumu par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese (paraksts) L.Paegļkalna

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas tiesnese L.Paegļkalna
Rīgā, 2011.gada 28.jūnijā